

HÍRMONDÓ

Országos Roma Önkormányzat

2021

01

MEGJELENIK
NEGVEDÉVENTE

ORSZÁGOS
CIVIL
KAMPÁNY

OLTASS, HOGY
ÉLHESS!

Az első Roma Világkongresszus

50. évfordulóját
ünnepeltük

1944. május 16.

A BÁTORSÁG NAPJA

www.oronk.hu

50.

Az első Roma Világkongresszus évfordulóját ünnepelhettük!

Az 1970-es évek előtt a világ különböző tájain élő cigány népcsoportoknak nem volt lehetőségük egységesen hallatni a hangjukat, így az első Roma Világkongresszus megrendezése meghatározó mérföldkő volt a nemzetközi cigányság nemzetté válási folyamatának útján.

A kongresszus a nemzetközi cigányság alulról jövő, demokratikus és autonóm kezdeményezése, mely egyben a cigányság legmagasabb szintű érdekképviselői testülete is. A szociális és politikai érdekképviselő mellett a kongresszus és testületei legfontosabb tevékenységi köre a cigány kulturális autonómia alapelveinek megfogalmazása, feltételrendszerének kidolgozása. Mind a kongresszust és döntéseit, mind pedig az általa életre hívott Nemzetközi Roma Szövetséget, mint végrehajtó testületet, az ENSZ és más nemzetközi szervezetek szuverénnek és legitimnek ismerik el.

Az első Roma Világkongresszus megrendezésére Londonban, 1971. április 8. és 12. között került sor, melyet India kormánya és az egyes pünkösd-karizmatikus cigány közösségek kezdeményezésére az Egyházak Világtanácsa szervezett. Az eseményen Csehszlovákia, Finnország, Norvégia, Nagy-Britannia, Németország, Magyarország, Írország, Spanyolország és Jugoszlávia 23 delegáltja számos, a cigányság történelmét meghatározó olyan kérdésben döntött, amik nélkül egy nemzet egyáltalán nem is reprezentálhatja magát, észrevétlen marad.

1971-ben Londonban a meghívottak kijelentették, hogy a különböző cigány népcsoportok egymást kölcsönösen testvérként fogadják el, egyazon nemzet tagjainak tekintik magukat és innentől kezdve a roma kifejezést fogadják el népnévként. Döntés született a cigányok nemzeti jelképeiről, elfogadták a roma zászlót, a himnuszt és a jelmondatot. Megfogalmazódott az igény a cigány nyelv sztenderdizációjának létrejöttére, ideiglenes jelleggel elfogadták a lovári dialektust hivatalosként és az első cigány ábécét azzal

az állásfoglalással, hogy ki kell alakítani a cigány írás végleges, általánosan alkalmazható formáját. A kongresszuson létrehoztak öt bizottságot (szociális, gazdasági, porajmos, kulturális és nyelvi bizottság), melyek a további, néhány évenként megrendezésre kerülő világkongresszusok között folyamatosan tevékenykednek.

1990-ben a kongresszus tiszteletére az ENSZ április 8-át a Roma kultúra világnapjává nyilvánította.

A LOBOGÓ

Az első Roma Világkongresszuson jóváhagyott hivatalos zászló alapja (két alapszínből álló változat) már korábban, 1933-ban elfogadottá vált, ugyanakkor általános használata sosem terjedt el. A zászló bár egyszerű vizuális elemekből áll, de szimbolikáját tekintve összetett, elemei több síkon értelmezhetőek.

A zászló felső sávjában megjelenő kék színe jelenti az eget, úgy fizikai, mint átvitt értelemben. Utal a végtelenségre, szabadságra és a lehetőségekre, valamint túlvilági dolgokra, a mennyországra, illetve a keresztényeknek Istent, míg a muzulmánoknak Allah jelenését is hordozza.

Az alsó sávban szereplő zöld szín a földet jelképezi, utal a cigányság természetszeretetére és természetközeli életmódjára. A kereszténységben a remény színe, mely a földieket az éghez köti, az iszlámban pedig a próféta színe, aki a földi embernek megmutatta az utat Allah égéhez.

A zászló közepén található vörös színű kerék egy többszörösen összetett szimbólum. Utal az őshaza, India zászlójára, ahol a csakra a dharma, azaz a „Törvény” szimbóluma, melynek jelentése a hindu vallásban nemcsak a földi igazságszolgáltatást, társadalmi igazságosságot jelenti, hanem a kozmikus törvényszerűségeket, a „lét örök törvényét” tudományos és spirituális értelemben is. Ez a kerék jelképezi a lemenő és felkelő napot, a vándorló életmódot, az utazást és a cigányoknál gyakran tapasztalható migrációt. A vörös szín a vér színe is, mely egyfelől a testet életben tartó folyadékot jelképezi, másrészt mint kiontott vér, a történelem ártatlan áldozataira emlékezik.

A HIMNUSZ

Az első Roma Világkongresszus eredményeként vált hivatalossá a romák Gelem, gelem kezdetű himnusza. Ennek eredetije egy több változatban élő balkáni cigány népdal, mely feldolgozva, mint népies műdal is több formában élt már az 1930-as években. Ez a dal képezte az alapot, melyhez Jarko Jovanović 1969-es verse szolgáltatott új szöveget, erős utalásokkal a Pharrajimos-ra (roma holocaust). Ő eredetileg a kongresszus „indulójának”, dalának szánta, azonban a küldöttek a nemzetközi cigányság himnuszának kiáltották ki. A himnusz olyannyira ismert és közkedvelt lett a cigányok körében, hogy ma már számtalan zenei előadásmódja és szövegváltozata létezik.

ROMA JELMONDAT

Szintén ezen a kongresszuson kiáltották ki a cigányság jelmondatát is, azaz az „Opre Roma!” kifejezést, mely használatos a cigány himnusz címeként is. Jelentése magyarul „Fel, Cigányok!”, mely egyértelműen a cigány nemzettudat ébredésének szellemében született.

OPRE ROMA

Gelem, gelem, lungone dromenca
Maladilem baxtale Romenca
Ah, Romale, kathar tume aven,
le caxrenca, baxtale dromenca?
Aj, Romale, aj, Čhvale!
Vi man sas ek bari familija,
Mudardasle e kali legija.
Athe vreme, uštyi rom akana,
Te xutrasa, maj mišto keresa!
Aven manca sa lumake Roma,
Thaj putras le romane droma!
Aj, Romale, aj, Čhvale!

ROMA HIMNUSZ

Mentem, mentem végtelen utakra,
találkoztam boldog cigányokkal.
Hej cigányok, honnan merről jöttök,
mely országból, milyen szerencsével.
Hej cigányok! Hej testvérek!
Volt nekem is rég egy nagy családom,
legylilkolták fekete légiók
Menjünk együtt világ cigányai,
nyissuk meg a cigányok útjait.
Ébredjetek, keljetek testvérek,
együtt leszünk és együtt lesz erőnk.
Hej cigányok! Hej testvérek!

Oltass, hogyan élhess!

„Oltass, hogyan élhess!” jelszóval országos kampányt indítanak civilek, és 300 településen segítséget nyújtanak azoknak, akik szeretnék megkapni a koronavírus elleni védőoltást.

A Covid-19 elleni védőoltásra való regisztrációt segítő átfogó kampány indul az ország 300 leghátrányosabb helyzetű településén az Országos Roma Önkormányzat, a Rendszerszint és a Civil Tanács Egyesület koordinálásában, hogy konkrét segítséget adhassanak azoknak az embereknek, akik szeretnék megkapni a koronavírus elleni védőoltást. A civil aktivisták helyben segítenek az azt igénylő állampolgároknak, hogy

zökkenőmentesen tudjanak regisztrálni a koronavírus elleni vakcina igényléséhez.

Az országos akció egyszerre 100 településen indul, és az adott helyszínen öt-öt napon keresztül nyújtanak segítséget az embereknek házról-házra járva, vagy egy utcában, a falu központjában kihelyezett pultoknál. Mivel az érintett célterületeken sokan nem rendelkeznek interneteléréssel, és gyakran e-mail cím és telefonszám sem áll rendelkezésre a regisztrációhoz, így az aktivisták internettel ellátott tabletekkel járnak majd a terepet, és veszik fel a kapcsolatot az emberekkel, akiket pedig majd értesítenek a későbbiekben oltásuk várható időpontjáról.

A civil kampány keretében elsőként Borsod, Baranya, Hajdú-Bihar, Heves, Szolnok, Nógrád, Pest, Somogy, Zala, Tolna és Szabolcs megye településein adnak segítséget az önkéntesek, majd újabb 200 településen asszisztálnak a regisztrációhoz.

A vakcina-regisztrációhoz kapcsolódva az aHang koordinálásában a Dikh Tv, a RomNet, a Roma Sajtóközpont, a Rendszerszint, a Civil Kollégium Alapítvány és az 1 Magyarország Kezdeményezés „Oltass, hogy élhess!” címmel egy közös, országos médiakampányt indít, hogy felhívják a figyelmet kihangsúlyozva, hogy a védőoltás senki számára nem kötelező, de aki szeretne élni a lehetőséggel, és nem tud, az segítséget kaphasson.

A civil összefogáson alapuló komplex akció célja az, hogy a koronavírus elleni védekezéssel kapcsolatos legfontosabb információk és a konkrét segítségnyújtás a leghátrányosabb helyzetben élőkhez is eljuthasson.

A roma ellenállás napja

1944. május 16. egy örökérvényű üzenetet hordoz magában: az igazságtalansággal, embertelenséggel és elnyomással még a kilátástalannak tűnő helyzetekben is szembe lehet, és szembe kell menni! Ezen a napon a roma holokauszt áldozataira és azokra a roma hősökre emlékezünk, akik felláztak és össze-

fogással ellenálltak náci fogvatartóiknak.

A nácik 1944. május 16-án tervezték kivégezni Lengyelország déli részén található Auschwitz-Birkenauban, a legnagyobb német megsemmisítő táborban raboskodó roma foglyokat. Rudolf Höss táborparancsnok úgy tervezte, hogy mire az első magyar zsidókat szállító vagonok megérkeznek, addigra a „Zigeunerlager”-be, azaz a cigánytáborba hurcolt és elkülönített, 6500 romától megszabadulnak, így csinálva helyet az érkező halálraítélteknek. Az elgázosítás terve azonban egy Bonigut nevű írnok és egy lengyel politikai fogoly, Tadeusz Joachimowski által eljutott a raboskodó romákhoz azzal a fontos információval együtt, hogy a gyülekezőt jelző gongszó lesz a jelzés, amelyre az SS-ek a foglyok kiterelését megkezdik majd. Amikor elérkezett a pillanat és megszólalt a gongszó, a nácik elvárásaival ellentétben senki nem jött elő a barakkokból. Egy német roma fogoly, Hugo Hölleneiner emlékei szerint, amikor az SS tiszték megérkeztek, édesapja éles hangon kikiabált: „Nem jövünk ki! Ha akartok valamit, gyertek be!”. A nem várt ellenállás lényegében sikerrel járt. Amikor bementek az SS-ek, akkor szembesültek a velük szemben, síri csöndben álló, bilincsekkel, láncokkal, ásókkal, késekkel és kövekkel felfegyverkezett romákkal, akik náluk sokkal többen voltak. Miután a nem várt helyzetet felfogta és mérlegelte a parancsnok, úgy döntött, hogy nem kockáztat, megparancsolta az öröknek a tábor elhagyását. A romák fellépése annyira váratlan és szokatlan volt, hogy erre az esetre semmiféle intézkedési terv nem létezett.

Ezt az ellenállást két hónapig tudták fenntartani, majd augusztus 1-jén Heinrich Himmler parancsára elkezdődött a munkaképes romák Birkenauból Buchenwaldba és más, nyugatabbra fekvő koncentrációs táborokba szállítása. Birkenauban 2897 nő és gyermek, illetve néhány édesapa maradt, akiket augusztus 2-án, a heves ellenállás ellenére tömegesen meggyilkoltak. Ezen a napon a magyar romákkal együtt körülbelül 21000 ember vesztette életét.

Augusztus 2. hivatalosan a Roma Porrajmos nemzetközi emléknapja lett.

Az Országos Roma Önkormányzat Hirmondója

Kiadó: Országos Roma Önkormányzat

Felelős szerkesztő: Bircsák Vivien

A szerkesztőség címe: 1074 Budapest, Dohány u. 76.

Nyomdai munkák: Porszinter Nyomda Bt.